

L O K A A L
KLIMAATPLAN
2 0 0 8 - 2 0 2 0

105 acties voor een klimaatneutrale stad

Lokaal Klimaatplan Gent 2008-2020

105 acties voor een klimaatneutrale stad

INHOUD

0. Inleiding	3
Richting CO2-neutraal	3
Plan van aanpak Lokaal Klimaatplan Gent	4
Wat is de Vlaamse situatie?	5
De klimaatdoelstellingen in cascade	8
Aandachtspunten van het lokaal klimaatplan	9
1. Actiepakket 1: De berekening van de impact van Gent (als stad én als organisatie) op het klimaat	10
Nood aan meer gegevens	10
Nood aan een dynamisch plan	10
2. Actiepakket 2: Het voorbeeld geven binnen de eigen organisatie (gebouwen en openbare verlichting)	12
Een organisatiestructuur die het belang van rationeel energie- en watergebruik weerspiegelt (<i>pijler 1</i>)	12
Een duurzaam energiebeleid gedragen door alle diensten (<i>pijler 2</i>)	12
De bewaking van het verbruik en het toetsen van de vooruitgang via een performant energieboekhoudsysteem (<i>pijler 3</i>)	13
De uitvoering van een logisch samenhangend pakket van maatregelen of actiepunten (<i>pijler 4</i>)	13
Het ondersteunen van de technische ploeg door duurzaam bestekadvies en via projectopvolging door de RWEG-coördinator (<i>pijler 5</i>)	14
Het streven naar meer hernieuwbare energie en energieonafhankelijkheid (<i>pijler 6</i>)	14
Het financieel ondersteunen van voortrekkers (<i>pijler 7</i>)	14
Het voeren van een goede communicatie waarbij de Stad een voorbeeld kan zijn voor de burger (<i>pijler 8</i>)	14
3. Actiepakket 3: De bewoners en gebruikers van de Stad stimuleren in de richting van CO₂-neutraal leven en produceren	16
Via milieuvergunningen	16
Via diverse diensten	16
Via (samenwerkings)overeenkomsten	16
Via doelgroepgerichte acties	17
4. Actiepakket 4: Minder en milieuvriendelijker verkeer	20
Verderzetten van de interne acties (Stad als organisatie – voorbeeldfunctie)	20
Verderzetten van externe acties	21
5. Actiepakket 5: Groene ruimten en bossen aanleggen in en om de stad	23

0. Inleiding

Het bestuursakkoord maakt duidelijk dat de zorg voor het klimaat erg belangrijk is voor deze stad.

“Vlaanderen onderschrijft het klimaatakkoord van Kyoto. Gent draagt zijn steentje bij in het verminderen van die stoffen die verantwoordelijk zijn voor de klimaatverstoring. We willen van Gent een klimaatneutrale stad maken. Dit kan door het beperken van de uitstoot via REG, het gebruik van hernieuwbare energie en de compensatie van de resterende uitstoot CO₂. Voor wat haar eigen gebouwen, activiteiten en wagenpark betreft, speelt de Stad hierbij een voortrekkersrol.”

(Uit het Bestuursakkoord van de Stad Gent voor de periode 2007-2012)

Het klimaat is aan het veranderen, in grote mate door toedoen van de mens. Overal in de wereld groeit het besef dat actie nodig is om de huidige evolutie een halt toe te roepen en het tij te doen keren. De verhoging van de temperaturen vormt voor iedereen een gevaar. De stijging van de zeespiegel door het smelten van de gletsjers en het poolijs zal wereldwijd het klimaat ontregelen, land inpalmen, flora en fauna onomkeerbaar wijzigen. Studie na studie wordt aangetoond dat de effecten van de opwarming van de aarde in hun omvang en reikwijdte steeds dramatischer gevolgen hebben.

Wat is klimaatverandering?

Klimaatverandering is een rechtstreeks gevolg van de oplopende concentraties aan broeikasgassen in onze atmosfeer. Die gassen laten de invallende zonnestralen door, maar houden de door de aarde teruggekaatste warmte tegen. Dit fenomeen is bekend als het broeikaseffect. Koolstofdioxide (CO₂), methaan (CH₄) en lachgas (N₂O) zijn enkele belangrijke broeikasgassen.

Elke overheid (lokaal, Vlaams, federaal, Europees) moet op haar eigen terrein actie ondernemen. Voor een stad is het een zoektocht naar de juiste werkwijzen en acties, rekening houdend met wat realistisch en haalbaar is voor haar niveau en haar bevoegdheden.

Richting CO₂-neutraal

Een stad met 250.000 inwoners, 120.000 gezinnen, diverse verenigingen en organisaties, grootschalige zorg- en onderwijscentra, talrijke bedrijven en een havengebied, heeft door haar schaalgrootte en centrumfunctie impact op het klimaat. Gent wil de richting van CO₂-neutraliteit inslaan. Het is daarom nodig dat de Stad inzicht verwerft in de CO₂-uitstoot op haar grondgebied, evenals in haar aandeel hierin als organisatie.

Er werden in het verleden al verschillende initiatieven genomen om de impact van de stad Gent op de klimaatverandering te verminderen. Zo ondertekende Gent in 1996 het Klimaatverbond. De Stad engageerde zich hiermee om de uitstoot van broeikasgassen maximaal terug te dringen. Vanaf 1998 voert Gent een eigen duurzaam energiebeleid (zie o.a. het meest recente Milieubeleidsplan 2005-2009 en Energiebeleidsplan 2004-2009).

Op 21 september 2007 ondertekende de Stad Gent het Lokaal Kyotoprotocol, een initiatief van de Bond Beter Leefmilieu. Daarmee engageerde het stadsbestuur zich om het eigen energieverbruik te verminderen met 7,5% tegen 2012 ten opzichte van 2003 en inwoners, verenigingen, handelaars, bedrijven, ... ertoe aan te zetten en te helpen om energie te besparen of naar groene energie over te schakelen.

In het nieuwe 'Energiebeleidsplan 2008-2013' worden interne streefdoelen betreffende energie-efficiëntie, hernieuwbare energie en CO₂-reductie bepaald die ambitieuzer zijn dan de streefdoelen van de Europese Unie tegen 2020.

Gent heeft de ambitie om één van de voorbeeldsteden in Vlaanderen te worden op het gebied van duurzaamheid. De Stad vervult al jaren een voortrekkersrol en heeft een voorbeeldfunctie ten aanzien van alle inwoners en gebruikers van de Stad. De inspanningen van de Stad op het vlak van energie werden eind 2007 beloond met de titel 'Energieambassadeur van Vlaanderen 2007'.

Er is dus al een goede en duurzame basis gelegd waarop moet voortgebouwd worden om te komen tot een schone, gezonde, leefbare en duurzame stad.

Plan van aanpak Lokaal Klimaatplan Gent

Er zijn tal van maatregelen op te lijsten om de impact van de stad op het klimaat te reduceren; van zeer eenvoudige tot bijna futuristische en van goedkoop tot buitengewoon duur. Bij de keuze van de maatregelen moeten wel een aantal voorbehouden worden gemaakt. Sommige maatregelen of ideeën zijn, wanneer ze aan de reële stadsbudgetten worden getoetst, (nog) niet realistisch. Andere maatregelen zitten op dit moment in een te experimentele fase en hebben nog ontwikkeltijd nodig. Nog andere zullen misschien stuiten op maatschappelijke bezwaren.

Daarom is het aangewezen om de voorkeur te geven aan de meest duurzame maatregelen die binnen ons bereik liggen.

Om flexibel te kunnen inspelen op de steeds veranderende maatschappelijke context en de wetenschappelijke vooruitgang, wordt daarom onderstaande strategie gevolgd:

1. Doen wat nu kan en efficiënt gebleken is (2008-2010)

Gent heeft geen goed zicht op haar huidige impact op het klimaat, laat staan op het perfecte recept om die impact te neutraliseren. Dat is echter geen reden om ondertussen niets te ondernemen. Van verschillende maatregelen is nu al geweten dat ze een positief effect hebben op de CO₂-uitstoot.

In deze periode moet Gent werken aan een mentaliteitswijziging bij diverse actoren en doelgroepen zodat alle bewezen goede maatregelen standaard worden. Voorbeelden zijn isoleren volgens de standaard van laagenergiebouw, toepassen van balansventilatie met warmteterugwinning, wind- en zonne-energie, warmtepompen, gebouwbeheerssystemen, bosaanplanting, ...

Uiteraard moet de Stad Gent steeds zelf het goede voorbeeld geven en deze technieken standaard toepassen binnen haar eigen werking en ook voorbeeldprojecten uitvoeren waarin meer vooruitstrevende technieken toegepast worden.

2. Wat nu vooruitstrevend is, wordt standaard (2010-2016)

Tegen 2010 heeft Gent een beeld van haar CO₂-uitstoot en van de rol die de verschillende sectoren daarbij spelen. Dit is het moment om een nieuwe set maatregelen te definiëren.

In deze periode kan de Stad ook de lat hoger leggen en de standaard maken van wat nu als vooruitstrevend beschouwd wordt. We denken aan passiefbouw, (micro)warmtekrachtkoppeling, hybride voertuigen, warmtewinning uit waterlopen of uit de diepe ondergrond, ...

3. Experimentele maatregelen worden realistisch (2016- 2020)

De tijdens de vorige perioden uitgevoerde maatregelen hebben een mentaliteitswijziging teweeg gebracht en een draagvlak gecreëerd voor experimentele maatregelen. Zoals nu passiefbouw wordt uitgeprobeerd zal

dan nulenergiebouw in testfase zitten. Asfaltcollectoren zullen dan misschien helemaal niet meer zo vreemd lijken. Boorgatenergieopslag nog minder.

4. Pas als allerlaatste optie kunnen compensatiemaatregelen zoals bosaanplanting in het buitenland, afvang en opslag van CO₂ en dergelijke overwogen worden.

Het is dus met andere woorden niet mogelijk en ook niet opportuun om thans alle maatregelen tot 2020 vast te leggen.

Het Gents Klimaatplan 2008-2020 is dus een actieplan dat in de tijd moet geëvalueerd en aangepast worden aan de wijzigende mentaliteit en context. Dit zal een eerste keer noodzakelijk zijn in 2011, na de verwerving van een inzicht van de impact van Gent op het klimaat.

Wat is de Vlaamse situatie?

Bij de verdeling van de Belgische Kyotodoelstelling werd afgesproken dat Vlaanderen zijn jaarlijkse emissie van CO₂, CH₄, N₂O en F-gassen in de periode 2008-2012 met 5,2 % moet terugdringen ten opzichte van 1990 tot een plafond van 82,463 miljoen ton CO₂-equivalenten¹.

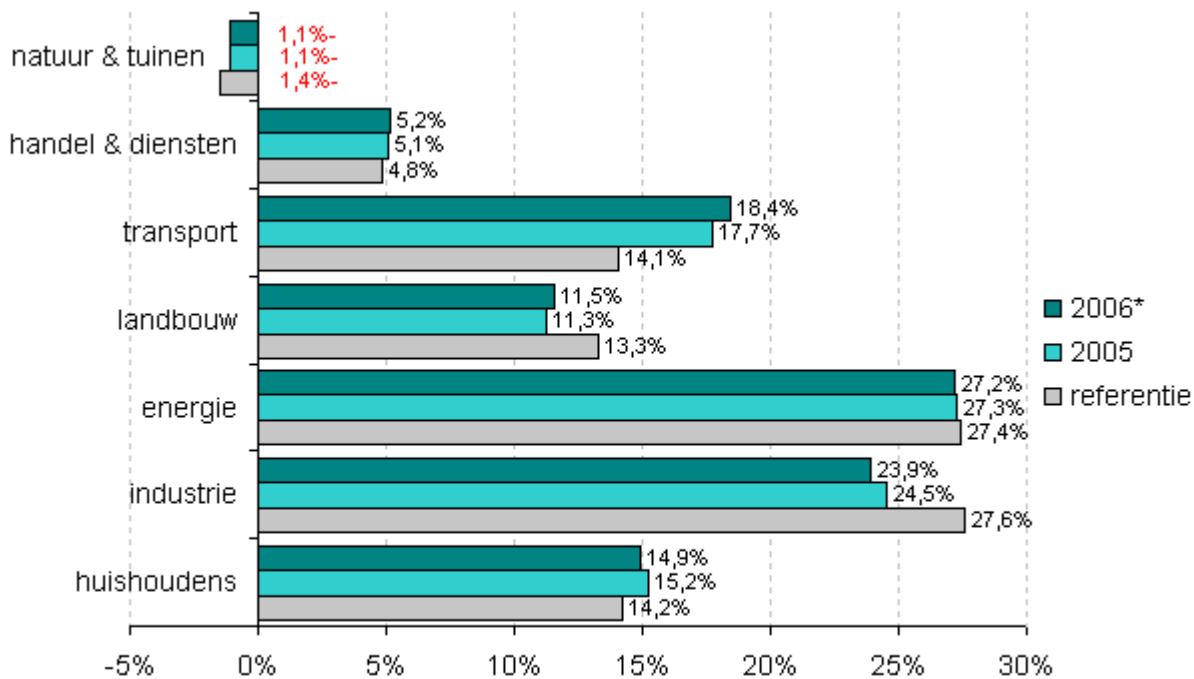
De uitstoot van broeikasgassen in Vlaanderen dook in 2006 voor het eerst onder het referentieniveau van het Kyotoprotocol (dit zijn de emissies in het jaar 1990 voor CO₂, CH₄ en N₂O en jaar 1995 voor F-gassen). In 2006 was Vlaanderen 3,2 % verwijderd van zijn Kyotodoelstelling voor de periode 2008-2012, in 2003 was dat nog 9,5 %.

Belangrijke bijdragen in de recente daling zijn geleverd door:

- de gelijktijdige (meer efficiënte) opwekking van elektriciteit en warmte in WKK-installaties en de toenemende stroomproductie uit hernieuwbare energiebronnen;
- de ingebruikneming van katalysatoren bij de salpeterzuurproductie (deelsector chemie van de industriesector);
- zachtere klimatologisch omstandigheden en (vermoedelijk ook al) het effect van energiebesparende investeringen in gebouwen.

Aandeel per sector in de broeikasgasemissies voor de jaren 2005 en 2006 vergeleken met hun aandeel in het referentiejaar (Vlaanderen) (bron: VMM)

¹ CO₂-equivalenten: meeteenheid gebruikt om het opwarmend vermogen van broeikasgassen weer te geven. CO₂ is het referentiegas waartegen andere broeikasgassen gemeten worden (bv. omdat bij eenzelfde massa gas het opwarmend vermogen van CH₄ 21 keer hoger is dan dat van CO₂, stemt 1 ton CH₄ overeen met 21 ton CO₂-equivalenten).

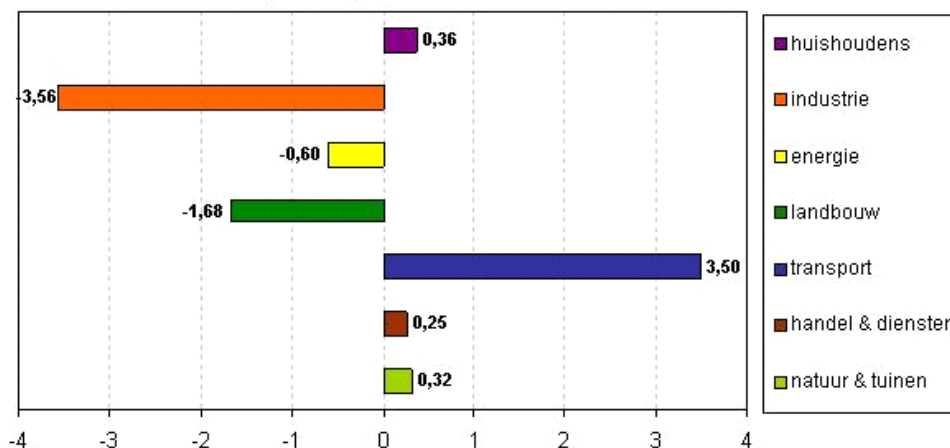
* voorlopige cijfers;

** Overeenkomstig het Kyoto-protocol is voor CO₂, CH₄ en N₂O 1990 het referentiejaar en voor F-gassen 1995.

Daar waar in de eerste helft van de jaren '90 de industrie nog de belangrijkste bron van broeikasgassen was in Vlaanderen, heeft de energiesector die rol overgenomen. Bovenstaande figuur geeft aan dat de industrie (23,9 %) en de energiesector (27,2 %) samen instaan voor ruim de helft van de broeikasgasemissies. Transport (18,4 %), incl. privé-verplaatsingen, en de huishoudens (14,9 %) zijn ook belangrijke bronnen. Natuur en tuinen zorgen voor een netto-opname van broeikasgassen in Vlaanderen ('sink'), maar die opname is afgenomen t.o.v. 1990.

Emissie van broeikasgassen per sector (Vlaanderen, verschil 2006-1990 in Mton CO₂-eq.) (bron:VMM))

verschil 2006* t.o.v. 1990 (Mton CO₂-eq)

* voorlopige cijfers

Ondanks de toegenomen energie-efficiëntie van de meeste transportmodi is bij transport de uitstoot in absolute termen sterk toegenomen in de periode 1990-2006. Oorzaak daarvan zijn de aanzwellende transportstromen. Bovenstaande figuur toont dat de emissiereducties gerealiseerd in de industrie, de landbouw en de energiesector zo grotendeels werden tenietgedaan.

Onder invloed van gezinsverdunning en sterk toegenomen economische activiteiten slaagden ook de huishoudens en de sector handel en diensten er nog niet in hun emissies terug te dringen tot onder het niveau van 1990.

De klimaatdoelstellingen in cascade

⇒ Mondiaal:

36 industrielanden engageerden zich in het kader van het Kyoto-protocol om in de periode 2008-2012 de jaarlijkse uitstoot van de broeikasgassen te verminderen met gemiddeld 5% t.o.v. het referentiejaar 1990. Dit protocol trad op 16 februari 2005 in werking.

⇒ Europa:

In uitvoering van het Kyoto-protocol verbond de EU-15 zich tot een vermindering van de broeikasgasemissie met 8% in de periode 2008-2012 t.o.v. 1990.

De EU engageerde zich in maart 2007 tot volgende doelstellingen voor 2020 (ten opzichte van 1990): 20% reductie van de uitstoot van broeikasgassen (dit kan oplopen tot 30% wanneer er een internationaal klimaatakkoord wordt gesloten) en 20% verbetering van de energie-efficiëntie. Bovendien moet in 2020 20% van het totale energieverbruik afkomstig zijn van hernieuwbare energie en 10% van de totale behoefte aan brandstoffen in de vervoerssector moet gedekt worden door biobrandstof.

Begin 2008 lanceerde de Europese Unie het burgemeesterconvenant, een initiatief om lokale besturen te betrekken bij en te mobiliseren tegen de klimaatwijziging. Met dit convenant roept de EU burgemeesters over de hele Unie op zich te engageren om in hun stad of gemeente de CO₂-uitstoot tegen 2020 met 20 procent of meer terug te dringen. De focus ligt daarbij op concrete projecten en meetbare resultaten. Bedoeling is om zoveel mogelijke lokale partners te betrekken bij acties rond energie-efficiëntie en hernieuwbare energie om deze doelstelling te bereiken.

⇒ Federaal:

Een Europees akkoord verdeelde de reductie n.a.v. het Kyoto-protocol onder de lidstaten. België engageerde zich tot een vermindering van de broeikasgasemissie met 7,5% in de periode 2008-2012 t.o.v. 1990.

Deze Kyoto-doelstelling werd verder verdeeld onder de gewesten. Daarnaast verbond de federale overheid zich er toe een reeks bijkomende interne emissiereducerende maatregelen te nemen, minstens voor 4,8 miljoen ton CO₂-equivalenten. Het Nationaal Klimaatplan 2002-2012 bundelt de maatregelen van de gewestelijke en federale overheden binnen de Belgische Kyoto-doelstelling in een landelijk plan.

⇒ Vlaanderen:

In uitvoering van het Kyoto-protocol engageerde het Vlaamse gewest zich om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen met 5,2% in de periode 2008-2012 ten opzichte van 1990. Het Vlaams Klimaatsbeleidsplan 2006-2012 beschrijft hoe Vlaanderen deze doelstelling zal realiseren.

⇒ **Gent:**

1. Klimaatambitie stadsbestuur:

Tegen 2020 het energieverbruik van de eigen gebouwen en de openbare verlichting reduceren met 20% en de CO₂-uitstoot met 60% ten opzichte van 2003.

Tegen 2020 het aandeel hernieuwbare energie opdrijven naar 50%.

2. Klimaatambitie Gent:

Het energieverbruik en de CO₂-uitstoot reduceren met meer dan 20% tegen 2020 ten opzichte van 2008.

Zoals blijkt uit deze cascade zal Gent naast de implementatie van eigen maatregelen ook voordeel kunnen halen uit de groeiende mentaliteitswijziging, de aanscherping van regels en normen en technologische ontwikkelingen op mondiaal, Europees, nationaal en Vlaams vlak.

Om haar doelstellingen te bereiken zet Gent in de periode 2008-2020 in op volgende 5 pakketten van maatregelen:

1. Het berekenen van de impact van Gent op het klimaat
2. Het voorbeeld geven binnen de eigen organisatie (gebouwen en openbare verlichting)
3. De bewoners en gebruikers van de Stad stimuleren in de richting CO₂-neutraal leven en produceren
4. Minder en milieuvriendelijker verkeer
5. Groene ruimten en bossen aanleggen in en rond de stad

Door middel van een overkoepelende communicatiestrategie, moet de bevolking over al deze acties geïnformeerd worden.

Aandachtspunten van het lokaal klimaatplan

- o De Stad wil binnen al haar actieterreinen consequent en blijvend aandacht besteden aan het verminderen van haar impact op het klimaat.
- o De Stad wil ervoor zorgen dat het klimaatplan niet blijft steken in goede voornemens, maar dat het realistische en concrete maatregelen bevat waarop het beleid kan worden afgetoetst.
- o De Stad wil verder werken aan haar voortrekkersrol en voorbeeldfunctie ten aanzien van alle inwoners en bezoekers van de Stad. Door het goede voorbeeld te geven en hierover te communiceren, kan de Stad de gewenste mentaliteitswijziging in gang zetten. Hierdoor creëert ze een maatschappelijk draagvlak voor een milieubewust gedrag.
- o De Stad kan veel zelf doen en onderneemt talrijke initiatieven, maar om een duurzame stad na te streven is de samenwerking met bewoners, bedrijven, bezoekers, ... essentieel. De Stad wil fungeren als initiator en stimuleert de bevolking om deel te nemen aan de initiatieven. Inspraak is hierbij essentieel. De hele aanpak moet duidelijk maken dat de zorg om het klimaat een gezamenlijke verantwoordelijkheid is.
- o De Stad wil nog meer de sociale doelgroepen bereiken en maatregelen stimuleren die bijzondere aandacht hebben voor mensen die het moeilijker hebben in onze maatschappij.

1. Actiepakket 1: De berekening van de impact van Gent (als stad én als organisatie) op het klimaat

Nood aan meer gegevens

De CO₂-uitstoot van de Stad als organisatie (enkel gebouwen en openbare verlichting) bedroeg in 2007 45.000 ton CO₂.

In 2004 vond een analyse plaats van de milieuperformantie van het eigen wagenpark van de Stad Gent. Daarbij werd o.a. aan elk voertuig een verbruiksscore toegekend gebaseerd op de CO₂-productie bekomen uit het reëel verbruik. Over de CO₂-belasting die de Stad veroorzaakt via haar wagenpark zijn echter geen cijfers voorhanden die onmiddellijk bruikbaar zijn voor een CO₂-inventaris.

Ook over de CO₂-uitstoot door de bewoners, gebruikers en bezoekers van de stad, inclusief het havengebied is er slechts beperkt informatie.

Er is nood aan een actuele stand van zaken waarin het aandeel van de diverse sectoren in detail berekend wordt. Op die manier kan:

- bepaald worden welke impact Gent (als stedelijke gemeenschap én als organisatie) heeft op het klimaat;
- bepaald worden waar de pijnpunten zich bevinden op vlak van CO₂-uitstoot;
- op maat ingespeeld worden op de noden van elke sector.

Actie 1. Ten laatste tegen 2010 moet er een duidelijk beeld zijn van de CO₂-uitstoot op Gents grondgebied en het aandeel van de diverse gebruikers en bewoners van de stad. Het resultaat van deze inventaris zal gehanteerd worden als nulmeting van de CO₂-uitstoot van de stad. Het jaartal waarop de gegevens voor deze inventarisatie betrekking hebben, kan dan als referentiejaar gelden bij de verdere opvolging van dit plan.

In 2011 kan de Stad het Klimaatplan evalueren en bijsturen en meer gefundeerde doelstellingen uitwerken, gekoppeld aan een monitoringsmethodiek.

Nood aan een dynamisch plan

Het Gents Klimaatplan 2008-2020 is dus een actieplan dat in de tijd moet geëvalueerd en aangepast worden aan de wijzigende mentaliteit en context. Dialoog en uitwisselingen met diverse actoren binnen Gent kunnen mee garant staan voor een verdere verfijning en actualisatie van het klimaatplan.

Actie 2. Organiseren van Klimaatworkshops

Dat kan bijvoorbeeld door de organisatie van een reeks klimaatworkshops:

- om te polsen naar een samenwerking met o.a. de Universiteit en de Hogescholen.
- om een bredere en betere kijk te krijgen op haalbare oplossingen voor het klimaatprobleem op Gentse schaal en op die manier het klimaatplan te versterken.
- om het klimaatplan bij te sturen (na het bepalen van het huidige niveau van CO₂-uitstoot).

Actie 3. Oprichten van een Klimaatplatform

Daarnaast kan ook een Gents Klimaatplatform opgericht worden (met bv. bedrijven, organisaties, verenigingen, hogescholen, universiteit) dat:

- als kennisplatform fungeert;
- alle Gentse know-how bundelt;

- advies levert;
- jaarlijks een wedstrijd op touw zetten om diverse doelgroepen te laten participeren in de realisatie van het Klimaatplan. Afwisselend kunnen scholen, studenten, verenigingen en bedrijven uitgedaagd worden om hun eigen werking en huisvesting onder de loep te nemen.

Actie 4. Oprichten van een Klimaatcel

Oprichten van een interne klimaatcel, getrokken door de Milieudienst, waar alle beleidsvelden met een impact op het klimaat aan bod komen. Een bundeling van informatie en kennis vanuit de invalshoeken milieu, mobiliteit, economie, onderwijs, stedenbouw, groen en natuur, jeugd, sociale zaken, ... moet er voor zorgen dat de krachten gebundeld worden.

2. Actiepakket 2: Het voorbeeld geven binnen de eigen organisatie (gebouwen en openbare verlichting)

Het intern energiebeleid wordt beschreven in het Energiebeleidsplan 2008-2013.

Als **hoofddoelstelling** wordt een integraal en consequent duurzaam energie- en waterbeleid vooropgesteld voor openbare verlichting en de 220 grootste gebouwen (samen goed voor 95% van het totaal energieverbruik). Dit moet leiden tot 10% minder energieverbruik, 50% minder CO₂-uitstoot en 40% hernieuwbare energie tegen 2013 ten opzicht van 2003.

Dit plan wordt in 2013 geëvalueerd en bijgestuurd om tegen 2020 volgende streefdoelen te bereiken: 20% minder energieverbruik, 60% minder CO₂-uitstoot en 50% hernieuwbare energie ten opzichte van 2003.

De pijlers waarop het Energiebeleidsplan 2008-2013 steunt zijn:

1. Een organisatiestructuur die het belang van rationeel energie- en watergebruik weerspiegelt.
2. Een duurzaam energiebeleid gedragen door alle diensten.
3. De bewaking van het verbruik en het toetsen van de vooruitgang via een performant energieboekhoudsysteem.
4. De uitvoering van een logisch samenhangend pakket van maatregelen of actiepunten.
5. Het ondersteunen van de technische ploeg door duurzaam bestekadvies en via projectopvolging door de RWEG-coördinator (RWEG = rationeel water- en energiegebruik).
6. Het streven naar meer hernieuwbare energie en energieonafhankelijkheid.
7. Het financieel ondersteunen van voortrekkers.
8. Het voeren van een goede communicatie waarbij de Stad een voorbeeld kan zijn voor de burger.

De acties die daaruit voortvloeien zijn:

Een organisatiestructuur die het belang van rationeel energie- en watergebruik weerspiegelt (*pijler 1*)

- Actie 5.** De RWEG-stuurgroep wordt vanaf 2008 geheractiveerd.
- Actie 6.** De bevoegdheden van de RWEG-coördinator worden in dit plan herbevestigd.
- Actie 7.** Het bestuur mandateert en bakent het werkingsgebied af voor de Technische Werkgroep Rationeel Water- en Energiegebruik (TW RWEG).

Een duurzaam energiebeleid gedragen door alle diensten (*pijler 2*)

- Actie 8.** Jaarlijks organiseert de Milieudienst i.s.m. de TW RWEG minstens één sensibilisatieactie om het technisch personeel meer duidelijkheid te verschaffen over hun rol in het energieverbruik.
- Actie 9.** Jaarlijks moet er minstens één gelijkaardige sensibilisatieactie zijn voor het personeel in het algemeen.
- Actie 10.** Tweejaarlijks wordt een opleidingsreeks door de TW RWEG georganiseerd om het technisch personeel bij te scholen op het vlak van duurzaam bouwen.
- Actie 11.** In de energie- en waternota wordt jaarlijks een overzicht van de bijscholing van het technisch personeel gegeven. De syllabi worden voor iedereen ter beschikking gesteld bij de Dienst Bouwprojecten.

De bewaking van het verbruik en het toetsen van de vooruitgang via een performant energieboekhoudsysteem (pijler3)

- Actie 12.** De opname van de meterstanden wordt tegen eind 2009 verbeterd door de opmaak en uitvoering van een actieplan ter bevordering van de algemene toegankelijkheid van de tellers en door een betere vorming en voorlichting van externen en vrijwilligers.
- Actie 13.** Herberekening van de verwarmde vloeroppervlakte in het kader van de energieprestatiecertificaten (EPC) tegen eind 2008 voor gebouwen > 1.000m², tegen eind 2009 voor kleinere gebouwen.
- Actie 14.** Opmaken en actueel houden van een gebouwenhistoriek.
- Actie 15.** De Stad zal bij de bevoegde hogere instanties het tijdig en volledig valideren van RWEG-inspanningen aankaarten.

De uitvoering van een logisch samenhangend pakket van maatregelen of actiepunten (pijler 4)

- Actie 16.** Het huisvestingbeleid zal in zijn evaluatie voor aankoop, verhuur en huur sterk rekening houden met het RWEG-advies van de RWEG-coördinator voor problematische gebouwen op vlak van energieverbruik. Zware energetische probleemgevallen worden voorgelegd aan de RWEG-stuurgroep.
- Actie 17.** De laagenergienota wordt binnen één jaar na het in voege treden van het Energiebeleidsplan verfijnd.
- Actie 18.** Er wordt een ambitieniveau opgebouwd voor renovatieprojecten waarbij de RWEG-coördinator in samenspraak met TW RWEG de kosten en baten afweegt.
- Actie 19.** Passiefbouw zal overwogen worden bij elk nieuwbouwproject (incl. PPS-constructies) en gedurende de looptijd van het Energiebeleidsplan zal het stadsbestuur minstens één passief bouwproject per jaar lanceren.
- Actie 20.** De Stad wil binnen de looptijd van het Energiebeleidsplan minstens één demonstratief bouwproject lanceren dat alle aspecten van duurzaam bouwen verenigt (energie, hernieuwbare energie, water, materialen, omgevingsaanleg, groen, mobiliteit) zonder de basissanering van de gebouwen in het gedrang te brengen.
- Actie 21.** Het Stadsbestuur engageert zich om de in het Energiebeleidsplan opgenomen cluster van maatregelen uit te voeren zodat de meest energieverblindende gebouwen uit het bestaande patrimonium worden gesaneerd met het oog op een reductie van het energieverbruik van minstens 10 % tussen 2008 en 2013. Dit houdt o.a. een grondige sanering in van een selectie van 10 van de 20 meest energieverblindende gebouwen, systematische controle van de ruimtetemperatuur, aanpassen van het verwarmingssysteem indien nodig, het maximaal bannen van elektrische verwarming en airconditioning, richtlijnen voor het gebruik van de gebouwen en het opmaken en uitvoeren van een lampenplan.
- Actie 22.** Er zal in 2008 een studiedag monumentenzorg en duurzaam renoveren worden georganiseerd.
- Actie 23.** In het kader van de EPC-regelgeving streeft de Stad naar 10% betere EPC-certificaten, herlabeling na ingrepen en een vrijwillige certificering voor minstens 40 kleine gebouwen <1.000m² tegen 2013.
- Actie 24.** De Dienst Wegen, Bruggen en Waterlopen zal een nauwkeurige energieboekhouding van de openbare verlichting in het algemeen bijhouden en deze vergelijken ten opzichte van de afgesproken referentie om het behalen van de beoogde doelstellingen binnen het Energiebeleidsplan 2008-2013 op te volgen en erover te rapporteren.

Het ondersteunen van de technische ploeg door duurzaam bestekadvies en via projectopvolging door de RWEG-coördinator (pijler 5)

- Actie 25.** Een visum van de RWEG-coördinator is vereist voor alle renovatie- of nieuwbouwdossier die naar het college gaan.
- Actie 26.** Het bestekadvies, begeleiding en visum gelden voor de Dienst Bouwprojecten en de Dienst Onderhoud.
- Actie 27.** De RWEG-coördinator en TW RWEG zullen de RWEG-fiche ten laatste 2 jaar na invoering evalueren en indien nodig bijsturen.
- Actie 28.** Alle ingrepen die kunnen gerelateerd worden aan RWEG moeten - ook in het geval er geen collegebeslissing nodig is (bv. verhuisbewegingen) - geadviseerd worden door de RWEG-coördinator.

Het streven naar meer hernieuwbare energie en energieonafhankelijkheid (pijler 6)

- Actie 29.** Het Stadsbestuur schakelt over naar 100% groene stroom zoals opgenomen in het Bestuursakkoord 2007-2012 en realiseert hiermee al 40% van het gebruik van hernieuwbare energie ten opzichte van het totale energieverbruik.
- Actie 30.** De bestaande initiatieven worden gehandhaafd en verder uitgebouwd met als doel het aandeel installaties ter productie van hernieuwbare energie op te drijven met minstens 10 projecten tegen 2013. De stad wil bijvoorbeeld systematisch zonnepanelen plaatsen op de daken van haar gebouwen, afhankelijk van de situatie kunnen dit zowel fotovoltaïsche panelen of panelen voor zonneboilers zijn.
- Actie 31.** De Stad engageert zich ook om bv. via het ter beschikking stellen van gronden te participeren in de plaatsing van een windmolen met minimaal vermogen van 2,5 MW tegen 2013 .
- Actie 32.** De Stad zal in haar PPS-overeenkomst met TMVW bepalen dat bij elke nieuwbouw of renovatie van zwembaden een haalbaarheidsstudie voor WKK dient te gebeuren en dat voor dit systeem wordt gekozen bij positief studie-advies.
- Actie 33.** De Stad engageert zich om WKK toe te passen waar zinvol, bij elke nieuwbouw de mogelijkheden van innovatieve technieken af te tasten en het gebruik van biobrandstoffen in de vorm van pellets te stimuleren i.k.v. het beperken van de CO₂-uitstoot.

Het financieel ondersteunen van voortrekkers (pijler 7)

- Actie 34.** De nieuwe criteria van het RWEG-fonds met accent op innovatie treden vanaf 2009 in voege.

Het voeren van een goede communicatie waarbij de Stad een voorbeeld kan zijn voor de burger (pijler 8)

- Actie 35.** De Milieudienst zal i.s.m. TW RWEG per jaar minstens één sensibilisatie-actie op touw zetten zoals werfbezoeken voor burgers, rondleidingen in dienst genomen bouwprojecten met focus op RWEG,
- Actie 36.** In samenwerking met REGent vzw en de RWEG-coördinator wordt een infopunt uitgewerkt waar burgers terecht kunnen voor informatie over RWEG in de stadsgebouwen.
- Actie 37.** De Milieudienst werkt informatieve communicatiemiddelen uit rond duurzame bouwprojecten.
- Actie 38.** De RWEG-maatregelen die werden toegepast in een bouwproject en het belang ervan moeten uitdrukkelijk opgenomen worden in alle communicatie rond de bouwprojecten door de Dienst Bouwprojecten, Dienst Onderhoud, Dienst Wegen, Bruggen en Waterlopen of i.k.v. acties duurzaam bouwen door de Milieudienst.

Actie 39. Alle communicatie-initiatieven worden aangegrepen om de burger te sensibiliseren om zelf duurzamer te wonen en (ver)bouwen. Ook actieve en interactieve visualisatiemogelijkheden voor de aanwezige duurzame maatregelen worden zoveel als mogelijk nagestreefd.

Om de streefdoelen te **verscherpen tegen 2020** zullen volgende **bijkomende acties** opgenomen worden in het Energiebeleidsplan 2014-2020:

- het voorzien in basisbehoeften voor energie (goede isolatie, isolerend glas, zuinig verwarmingssysteem) in alle gebouwen
- het volledig bannen van elektrische verwarming (na het bannen van de elektrische bijverwarming in de periode 2008-2013)
- standaard passiefbouw
- meer energieonafhankelijkheid door meer hernieuwbare energie
- meer REG binnen het aankoopbeleid

3. Actiepakket 3: De bewoners en gebruikers van de Stad stimuleren in de richting van CO₂-neutraal leven en produceren

Dit pakket houdt de uitvoering in van korte en lange termijnacties om te komen tot een reductie van meer dan 20 % CO₂ tegen 2020 t.o.v. 2008.

Er wordt eerst aandacht besteed aan structurele maatregelen. Wat kan de Stad doen via haar eigen kanalen van wetgeving (milieuvergunningen en stedenbouwkundige verplichtingen). Vervolgens wordt nagegaan welke afspraken mogelijk zijn via (samenwerkings)overeenkomsten met rechtstreeks aan het stadsbestuur verbonden organisaties. Tenslotte worden tal van doelgroepgerichte acties opgesomd die op diverse wijzen de doelgroepen aansporen en stimuleren tot verlaging van hun CO₂-bijdrage.

Via milieuvergunningen

- Actie 40.** Verplichte opmaak van een lichtplan voor vergunningsplichtige grote bedrijven in het kader van de milieuvergunningsaanvraag of bij MER's
- Actie 41.** Broeikasgasinrichingen volgens Vlareem moeten een energieplan of energiestudie opmaken. Blijkt uit deze studie dat maatregelen noodzakelijk zijn dan moeten ze binnen de 3 jaar uitgevoerd zijn.

Via diverse diensten

- Actie 42.** Implementatie van de duurzaamheidsnota voor de stadsontwikkelingsprojecten (Gent Sint-Pieters, The Loop, Wetenschapspark Rijvissche, Oude Dokken, Ottenstadion, ...) over de thema's energie, water, materialen, mobiliteit en omgevingsaanleg (ook via PPS-contracties). We streven naar een integrale benadering bij projectontwikkeling waarbij ecologische kwaliteit en duurzaamheid vanaf de conceptfase aandachtspunten zijn. Hierbij is een belangrijke rol weggelegd voor de toekomstige stadsbouwmeester.
- Actie 43.** Opstellen van aandachtspunten voor de thema's energie, water, materialen, mobiliteit en omgevingsaanleg uit de duurzaamheidsnota om mee te geven aan architecten, bouwheren, verkavelaars, projectontwikkelaars.
- Actie 44.** Bij een grondige herziening van het algemeen bouwreglement zal onderzocht worden welke aspecten uit de duurzaamheidsnota kunnen geïmplementeerd worden via dit reglement.
- Actie 45.** Opmaak van een Windplan voor Gent: aansluitend bij een evaluatie en actualisatie van het windturbineplan voor de Gentse Kanaalzone wordt voor het overige deel van het Gentse grondgebied een windplan opgemaakt waarin zones voor het plaatsen van windturbines worden aangeduid. Hierbij is zowel aandacht voor grote windturbines als voor kleinere modellen (voor kantoorgebouwen en individuele woningen).
- Actie 46.** Opmaak van een reglement ter voorkoming en bestrijding van lichthinder.
- Actie 47.** Vereenvoudigen van het implementeren van maatregelen m.b.t. rationeel energiegebruik en hernieuwbare energie bij beschermde zichten en panden door het opmaken van een afsprakennota tussen de betrokken stadsdiensten en andere overheden.

Via (samenwerkings)overeenkomsten

- Actie 48.** Opstellen van een engagementsverklaring tussen de Stad en de met de Stad verbonden organisaties (bv. Digipolis, Havenbedrijf, IVA's, EVA's, TMVW, OCMW, IVAGO, ...) inzake het implementeren van rationeel water- en energiegebruik en duurzaam bouwen in het algemeen.
- Actie 49.** Er wordt minstens één voorbeeldproject van een duurzame wijk gerealiseerd, waarbij de richtlijnen inzake duurzaam bouwen en wonen maximaal gerealiseerd worden.

Actie 50. Verscherpen van de RWEG-criteria die worden opgenomen in bestekken voor leveringen (bv. uitwerken van REG-maatregelen i.s.m. Digipolis).

Via doelgroepgerichte acties

• Particulieren

Actie 51. Permanente basissensibilisatie voor alle doelgroepen door klimaatcafés, infoavonden, workshops, infobrochures, openhuizendagen, werfbezoeken, ... door de Milieudienst.

Actie 52. Extra sensibilisatie om passiefbouw te bevorderen: de stad wil per jaar 5 passiefhuizen meer hebben in Gent.

Actie 53. Rationeel energie- en watergebruik krijgt grote aandacht in kader van grote stadsrenovatieprojecten: bv. wijken Ledeberg en Rabot.

Actie 54. Acties naar particulieren via het energiebedrijf vzw REGent:

- uitbouw van een centraal informatiepunt over rationeel energiegebruik voor particulieren;
- bekendmaken van alle bestaande REG-premies (zowel federale, Vlaamse als stedelijke);
- uitvoeren van minimum 2.235 water- en energiescans en –snoeiwerken met de focus op sociaal zwakkere gezinnen. Bedoeling is om het water- en energieverbruik van de Gentenaars te verminderen, zonder dat ze daarbij aan comfort moeten inboeten. Tijdens de snoeiwerken worden kleine ingrepen gedaan zoals het plaatsen van spaarlampen, buisisolatie, radiatorfolie, spaardouchekoppen, ...;
- ter beschikking stellen van een klussenploeg voor de uitvoering van kleine werken waarin aannemers minder geïnteresseerd zijn;
- uitvoeren van aanvullend 6 sensibilisatieacties per jaar, vnl. gericht naar sociaal zwakkeren;
- uitvoeren van trajectbegeleiding bij sociaal zwakkere gezinnen (min. 30 per jaar). Deze gezinnen worden door een architect begeleid in hun energiebesparend renovatieproces van plan tot uitvoering. Hierbij ondersteunt de architect de bouwheer door hem wegwijs te maken in de bouwwereld, door de nodige stappen richting duurzaam (ver)bouwen te verduidelijken, premies te berekenen en hem te informeren over bestaande diensten zoals gratis duurzaam bouwadvies;
- verstrekken van leningen voor zuinige verwarming, isolerend glas en dakisolatie;
- organiseren van een denkforum. Dit is een overlegplatform met lokale en regionale actoren over rationeel energie- en watergebruik.

Actie 55. Verlenen van REG-subsidies aan particulieren:

- drie uur gratis bouwadvies voor particulieren waarbij bouw- en verbouwingsplannen worden doorgelicht op gebied van energiezuinigheid, duurzaam water- en materialengebruik;
- premie voor het plaatsen van 18cm dakisolatie en/of een winddicht onderdak;
- premie voor het vernieuwen of verbeteren van de centrale verwarming;
- onderzoeken of een premie ter vervanging van enkel glas haalbaar is. Aansluitend wordt bij het opmaken van een afsprakennota voor beschermde zichten en panden (zie 2.7.) wordt nagegaan of een premie voor het plaatsen van voorzetramen haalbaar is.

Naarmate de isolatiegraad van de Gentse woningen verbetert en sommige technieken inzake duurzaam bouwen meer ingeburgerd raken, zal nagegaan worden of de premies voor duurzaam bouwen moeten aangepast worden (bv. meer focussen op laagenergiebouw, passiefbouw of hernieuwbare energie om deze technieken op bredere schaal ingang te laten vinden).

• Scholen

- Actie 56.** Milieuzorg op School (MOS): aandacht voor het thema 'Energie' stimuleren door het beter bekend maken van het huidige aanbod en het bijkomend uitwerken van extra materiaal.
- Actie 57.** Voortzetten van het project 'Energiescholen' (secundaire stadsscholen), waarbij een energiescan van de school wordt gekoppeld aan een educatief project rond rationeel energiegebruik en duurzaam bouwen voor leerkrachten en leerlingen.
- Actie 58.** Verlenen van REG-subsidies aan scholen
 - o drie uur gratis bouwadvies voor scholen waarbij bouw- en verbouwingsplannen worden doorgelicht op het gebied van energiezuinigheid, duurzaam water- en materialengebruik.
- Actie 59.** Milieuscan voor lagere scholen kleiner dan 1.000 m² (alle onderwijsnetten) en het aanleveren van energie- en waterbesparend materiaal voor de school.
- Actie 60.** Uitbreiden van het Milieuscan-aanbod naar dagverblijven en crèches.
- Actie 61.** Acties naar scholen via het energiebedrijf vzw REGent:
 - o bekendmaken van alle bestaande REG-premies;
 - o uitvoeren van trajectbegeleiding bij kleine lagere niet-stedelijke scholen. Deze scholen worden door een architect begeleid in hun energiebesparend renovatieproces van plan tot uitvoering. Hierbij ondersteunt de architect de bouwheer door hem wegwijs te maken in de bouwwereld, door de nodige stappen richting duurzaam (ver)bouwen te verduidelijken, premies te berekenen en hem te informeren over bestaande diensten zoals gratis duurzaam bouwadvies;
 - o ter beschikking stellen van de klussenploeg voor uitleg en plaatsing van het materiaal gekoppeld aan de uitgevoerde milieuscan (zie 4.2.4.).

- **Bedrijven**

- Actie 62.** Stimuleren van het aanbod duurzaam bouwen door de organisatie van Eco-bouwpools. Dit zijn groepen van aannemers, architecten en installateurs die een vorming volgen bij andere aannemers, architecten en installateurs die duurzaam bouwen al goed in praktijk brengen (via werkbezoeken, workshops, seminars, begeleiding, ...).
- Actie 63.** Acties naar bedrijven via het energiebedrijf vzw REGent:
 - o bekendmaken van alle bestaande REG-premies;
 - o aanbieden van een energiescan aan kleine handelaars met bv. focus op (etalage)verlichting, isolatie en verwarming.
- Actie 64.** Verlenen van REG-subsidies aan bedrijven:
 - o premie voor de uitvoering van de belangrijkste maatregelen uit de energiescan uitgevoerd door de vzw REGent;
 - o premie voor het uitvoeren van een lichtstudie/-audit voor hinderlijke KMO's of bedrijventerreinen;
 - o premie voor de verfraaiing van handelspanden met een koppeling naar duurzaam bouwen.
- Actie 65.** Acties naar bedrijventerreinen en KMO's i.k.v. REG en verlichting (bv. infomomenten, brochure, bedrijfsbezoeken, ...) om de technische, economische en praktische haalbaarheid van maatregelen te benadrukken.
- Actie 66.** Milieubewust en duurzaam ondernemen is een belangrijk selectiecriteria voor het aantrekken van bedrijven op de Gentse bedrijventerreinen.
- Actie 67.** Het Havenbedrijf is als enige Vlaamse haven toegetreten tot het Green Award systeem, waarbij schepen die voldoen aan strenge milieu- en veiligheidscriteria korting krijgen op de haventaksen.
- Actie 68.** Ghent Bio Energy Valley (GBEV): de Stad Gent is samen met het Havenbedrijf, de Universiteit Gent, de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij en enkele bedrijven partner in GBEV. Dit samenwerkingsverband is actief rond de productie, verdeling, opslag en gebruik van biobrandstoffen. Ghent Bio-Energy Valley heeft drie operationele doestellingen die bijdragen tot

de ontwikkeling van duurzame bio-energie activiteiten: stimuleren van technologisch onderzoek, economische ontwikkeling van de bio-energie en sensibiliseren van het publiek.

Actie 69. Behalen van het 'groene sleutel'-label (zuinig omspringen met energie en water, afvalpreventie- en sortering, aanzetten bezoekers tot milieuvriendelijk gedrag) voor de camping Blaarmeersen en uitbreiding naar het hele domein. De camping Blaarmeersen is ingeschreven voor het begeleidingsprogramma van Toerisme Vlaanderen.

Actie 70. Ontwikkelen van duurzame bedrijventerreinen waarbij o.a. principes over energiebeheer systematisch worden toegepast. Voor het bedrijventerrein 'Eilandje Zwijnaarde' en het Wetenschapspark Rijvissche werd beslist een CO₂-neutraal bedrijventerrein te realiseren.

- **Verenigingen**

Actie 71. Acties naar verenigingen via het energiebedrijf vzw REGent:

- bekendmaken van alle bestaande REG-premies;
- organiseren van infomomenten.

Op termijn kunnen ook verenigingen genieten van trajectbegeleiding waarbij ze door een architect begeleid worden in hun energiebesparende renovatieproces van plan tot uitvoering.

Actie 72. Verlenen van REG-subsidies voor verenigingen:

- drie uur gratis bouwadvies voor verenigingen waarbij bouw- en verbouwingsplannen worden doorgelicht op energiezuinigheid, duurzaam water- en materialengebruik;
- premie voor het plaatsen van 18cm dakisolatie en/of een winddicht onderdak;
- premie voor de uitvoering van verbouwingswerken van lokalen van jeugdverenigingen met een koppeling naar duurzaam bouwen;
- onderzoeken of een premie ter vervanging van enkel glas haalbaar is.

Aansluitend wordt bij het opmaken van een afsprakennota voor beschermde zichten en panden (zie 2.7.) wordt nagegaan of een premie voor het plaatsen van voorzetramen haalbaar is.

Naarmate de isolatiegraad van de gebouwen van verenigingen verbetert en sommige technieken inzake duurzaam bouwen meer ingeburgerd raken, zal nagegaan worden of de premies voor duurzaam bouwen moeten aangepast worden (bv. meer focussen op laagenergiebouw, passiefbouw of hernieuwbare energie om deze technieken op bredere schaal ingang te laten vinden).

4. Actiepakket 4: Minder en milieuvriendelijker verkeer

Ontwikkelingen op ruimtelijk, demografisch, economisch, sociaal en cultureel vlak zorgen voor een toenemende vraag naar vervoer.

Bij een ongewijzigd beleid wordt in Vlaanderen tegen 2010 een stijging van het aantal verplaatsingen met 10 % verwacht ten opzichte van 1994. De milieuproblemen die gepaard gaan met mobiliteit zullen zich in de toekomst alleen maar scherper stellen.

Emissies in de lucht veroorzaakt door gemotoriseerd wegverkeer vormen één van de belangrijkste bronnen van luchtvervuiling. Europese richtlijnen en verdragen met auto- en motorconstructeurs leggen continu strengere normen op waardoor de emissies van de meeste pollutanten (NO_x, NMVOS, SO₂) sterk zijn gedaald. Een uitzondering hierop is de uitstoot van het broeikasgas CO₂ en in mindere mate fijn stof, onder meer wegens de gestadige groei van het volume wegverkeer.

In 2000 werd een onderzoek uitgevoerd naar het verplaatsingsgedrag in Vlaanderen, het stadsgewest Gent en de zone 9000 Gent. 58,4% van de verplaatsingen van de inwoners van het Gentse stadsgewest wordt gemaakt met de auto (als bestuurder of passagier), 32,6% met de fiets, het openbaar vervoer of te voet. Wanneer we kijken naar de verplaatsingen die door de inwoners van de zone 9000 gebeuren, blijkt dat 41,3% wordt uitgevoerd met de fiets, het openbaar vervoer of te voet. In Vlaanderen maakt het aandeel duurzame verplaatsingen (openbaar vervoer, fiets, te voet) 29,4% uit van het totale aantal verplaatsingen.

Het Gentse Mobiliteitsplan zet hoog in op deze zogenaamde 'modal split', en wil andere vervoersmiddelen opwaarderen ter vervanging van het autogebruik:

1. Tegen 2010 wil de Stad Gent het gebruik van openbaar vervoer voor verplaatsingen in, van en naar het gebied binnen de stadsring R40 verhoogd zien met 100 % ten opzichte van 1998. Voor verplaatsingen in het gebied omgeven door het zuidelijk deel van de R4 en de toekomstige ring wordt eveneens een verdubbeling vooropgesteld.
2. Tegen 2010 wil de Stad Gent een verhoging van het fietsgebruik (incl. intermodale verplaatsingen fiets – openbaar vervoer) met 30%.

De Dienst Mobiliteit voert continu acties en campagnes uit om zoveel mogelijk mensen ertoe aan te zetten om de auto te laten staan. Ook voor zijn eigen diensten werkt het stadsbestuur aan een milieuvriendelijke mobiliteit. De Stad Gent werd ook als eerste Belgische stad geselecteerd voor de CIVITAS-subsidie. CIVITAS is een Europees initiatief dat consortia van Europese steden ondersteunt in het ontwikkelen van alternatieve en duurzame mobiliteit.

Verderzetten van de interne acties (Stad als organisatie – voorbeeldfunctie)

- **Woon-werkverkeer eigen personeel**

Actie 73. Gratis openbaar vervoer (trein, bus en tram)

Actie 74. Gratis gebruik van een pendelfiets

Actie 75. Fietsvergoeding

Actie 76. Halfjaarlijkse combinatie van gratis openbaar vervoer/auto (in de wintermaanden) en de fietsvergoeding (in de zomermaanden)

- **Dienstverplaatsingen**

Actie 77. Ter beschikking stellen van dienstfietsen om tijdens de werkuren naar vergaderingen of afspraken te rijden

- Actie 78.** Ter beschikking stellen van kaarten voor het gebruik van bus, tram of trein
- Actie 79.** Geven van een vergoeding voor het gebruik van de eigen fiets bij dienstverplaatsingen
- Actie 80.** Vliegreizen onder de 600 km worden zoveel mogelijk vermeden. Voor de toch gemaakte vliegreizen wordt onderzocht hoe deze kunnen gecompenseerd worden (bv. via CompenCO₂)

- **Eigen wagenpark**

- Actie 81.** Milieuvriendelijke vloot
De Dienst Service en Logistiek is sedert 2006 bezig aan de geleidelijke vervanging van de meest vervuilende voertuigen door milieuvriendelijker en energiezuiniger exemplaren
Vanaf 2007 wordt het wagenpark jaarlijks doorgelicht en worden voertuigen die slecht scoren op milieuvlak vervangen.
De stad Gent wil zo snel mogelijk ook hybride vrachtwagens inzetten.
- Actie 82.** Het aanbieden van een opleiding 'milieuvriendelijk rijden' (bv. aan de vrachtwagen- en buschauffeurs van de Stad Gent).
- Actie 83.** Het onderzoeken van de mogelijkheden voor het gebruik van alternatieve brandstoffen voor de stadswagens.

- **Communicatie en sensibilisatie**

- Actie 84.** Luik 'interne milieuzorg' binnen de onthaalvorming voor nieuwe personeelsleden met o.a. een luik over duurzame mobiliteit
- Actie 85.** Korting voor personeelsleden bij 'Cambio autodelen'
- Actie 86.** Duurzaamheidsstempel
Om zowel het eigen personeel als de Gentse burger duidelijk te maken dat de Stad Gent investeert in een zo milieuvriendelijk mogelijk voertuigenpark, word de duurzaamheidsstempel aangebracht op de meest milieuvriendelijke voertuigen uit het wagenpark die minder fijn stof en CO₂ uitstoten

Verderzetten van externe acties

- **Stimuleren van het fietsgebruik**

- Actie 87.** Infrastructurele aanpassingen: uitbouw fietsroutes, aanleg fietspaden, fietsbruggen en fietsvriendelijke overstapplaatsen, plaatsen fietsstallingen, installatie van openbare fietspompen
- Actie 88.** Gratis fietsregistratie in het stedelijk fietsdepot
- Actie 89.** Fietsverhuur aan studenten via het stedelijk fietsdepot
- Actie 90.** Tweedehandsfietsenmarkten i.s.m. de Fietsersbond
- Actie 91.** Gratis fietsaccessoires voor kinderen (bv. fietshelm, fietsvlag, fluorescerend hesje)
- Actie 92.** Promotiecampagnes o.a. 'Gent, Wild van fietsen', 'Met belgerinkel naar de winkel', 'Onze wijk beweegt'
- Actie 93.** Het stadsbestuur wil stadsfietsen invoeren die ter beschikking staan van bewoners en bezoekers, de zogenaamde witte fietsen.

- **Stimuleren van het openbaar vervoergebruik**

- Actie 94.** Uitbouw openbaar vervoersnetwerk: uitbouw tramlijnen, maatregelen om doorstroming te bevorderen
- Actie 95.** Gratis busabonnement voor Gentse jongeren tot 14 jaar en 65+
- Actie 96.** Gratis treinabonnement tussen de stations op Gent grondgebied voor Gentse jongeren tussen 12 en 14 jaar
- Actie 97.** Gratis nachtbussen op vrijdag- en zaterdagnacht

- **Ontmoedigen gebruik individueel gemotoriseerd vervoer**

Actie 98. Autovrij stadscentrum

Actie 99. uitbouw P+R aan de rand van de stad in combinatie met een vlotte openbaar vervoerverbinding

Actie 100. Een sturend parkeerregime (met ondergronds parkeren, betalend parkeren of blauwe zone) beperkt het woon-werkverkeer per auto en ontmoedigt bezoekers om met de auto te komen.

Actie 101. Participatie in het project 'Cambio autodelen'

Actie 102. Uitbouw collectief vervoer naar bedrijventerreinen i.s.m. Max Mobiel

- **Opmaak van een luchtkwaliteitplan**

Actie 103. In 2006 startte Gent met een onderzoek naar de invloed van verkeer op luchtkwaliteit om zicht te krijgen op de lokale verkeersbijdrage. De resultaten van dit onderzoek vormen de basis voor het lokaal luchtkwaliteitplan dat de Stad Gent momenteel opmaakt. Bedoeling is dat in dit plan maatregelen (pakketten) worden uitgewerkt om de luchtkwaliteit te verbeteren. Deze worden doorgerekend op hun effecten op de (verkeers)emissies en concentraties van fijn stof (PM10), NOx en CO₂.

5. Actiepakket 5: Groene ruimten en bossen aanleggen in en om de stad

Actie 104. Meer bos en meer groen

Groene planten nemen via fotosynthese CO₂ op uit de atmosfeer. Ze worden in het klimaatbeleid aangeduid met de term 'koolstoffputten' (sinks). Via bebossing kan een aanzienlijke hoeveelheid CO₂ uit de atmosfeer verwijderd worden. Deze vastlegging van koolstof in vegetatie is echter maar tijdelijk: bij het afsterven van plantaardig materiaal komt deze koolstof opnieuw vrij in de atmosfeer als CO₂.

Het Groenbeleidsplan '40 acties voor meer en aangenaam groen in Gent' voor de periode 2008-2013 voorziet tal van acties om meer groen, natuur en bos aan te leggen in en om de stad:

- A1. Ontwikkelen van de vier groenpolen
- A3. Realiseren van 16 nieuwe parken (50,35 ha)
- A4. Uitbreiden van 3 bestaande parken (3,10 ha)
- A6. Realiseren van nieuw woongroen op 15 plaatsen (5,92 ha)
- A7. Uitbreiden van bestaand woongroen op 7 plaatsen (2,22 ha)
- A10. Realiseren van speelbossen
- A18. Meewerken aan de ecologische ontwikkeling van het havengebied
- A19. Realiseren van kleinere natuurgebieden
- A24. Compenseren en realiseren van bos (52,9 ha)
- A26. Realiseren van een geboortebos
- A27. Vergroenen van het stadslandschap
- A34. Verlenen van subsidies

In de beleidsnota 'Stadsontwikkeling 2007-2012' is op het vlak van bos nog volgende actie opgenomen:

"Wat de vooropgestelde taakstelling betreft voor bijkomende bossen in de groenpolen is via de opgemaakte ruimtelijke uitvoeringsplannen 248 ha effectief herbestemd van de vooropgestelde 300 ha. Daarnaast zou in 2^e instantie ook nog 80 ha bijkomend bos gepland moeten worden om aan de 1.010 ha uit het Lange Termijnplan Bosbouw te voldoen. De komende legislatuur zal planmatig worden onderzocht waar de aanvullende 132 ha bos kan worden ingepast."

Actie 105. Gebruik van duurzaam geëxploiteerd hout

Wanneer de Stad hout gebruikt, koopt ze hout aan uit duurzaam beheerde bossen. Daarnaast stimuleert ze inwoners van de stad om dit ook te doen. Zo wordt onderzocht of het verlenen van een premie voor het gebruik van hout uit duurzaam beheerde bossen haalbaar is.

Om haar engagement inzake het gebruik van hout uit duurzaam beheerde bossen kracht bij te zetten zal de Stad Gent een FSC-convenant afsluiten met de vzw Fair Timber. Deze organisatie werd opgericht door vertegenwoordigers uit economische, sociale en ecologische hoek om verantwoord bosbeheer wereldwijd te ondersteunen door gelabeld hout en houtproducten te promoten in België.

